

Dezinformácie: ich šírenie, rozpoznanie a dôsledky v podmienkach Slovenskej republiky

Anotácia: V kontexte medzinárodného vývoja, ktorý nepochybne ovplyvnil aj Slovenskú republiku, sa začala upriamovať značná pozornosť na hybridné hrozby a s nimi priamo súvisiace šírenie dezinformácií. Hlavnými faktormi, ktoré uviedli túto problematiku do pozornosti, boli najmä dopady dezinformácií počas prebiehajúcej pandémie COVID-19, ale aj propaganda Ruskej federácie vo vzťahu k vojne na Ukrajine. Tieto okolnosti do značnej miery poukázali na nebezpečnosť ovplyvňovania verejnej mienky prostredníctvom dezinformácií. Autor sa vo svojom príspevku zaoberá analýzou subjektov šíriacich dezinformácie, možnosťami rozpoznanie dezinformačného obsahu a jeho dopadmi v podmienkach Slovenskej republiky, pričom využíva relevantné metódy kvalitatívneho teoretického vedeckého výskumu.

Kľúčové slová: bezpečnosť, hybridné hrozby, dezinformácie, spoločnosť.

Úvod

V dobe digitálneho prepojenia celého sveta sa šírenie informácií stalo mimoriadne rýchle a vysoko intenzívne. Vďaka širokým možnostiam komunikácie prostredníctvom moderných technológií sledujeme v období posledných rokov ich masívne zneužívanie na šírenie najrôznejších falošných správ, hoaxov, dezinformácií a propagandy.¹ Najúčinnjším nástrojom šíriteľov falošných, zavádzajúcich, klamlivých, skreslených alebo úplne vymyslených informácií sa stali nepochybne sociálne siete a internet.² Sociálna a politická polarizácia spoločnosti spojená s anonymitou na internete a sociálnych sieťach a ich nízkou reguláciou vytvára prostredie, ktoré ponúka ľahký prístup k potenciálnym obetiam bez veľkých rizík.³

Slovenská republika (ďalej len „SR“) v rámci tohto fenoménu nie je výnimkou. Podobne ako ostatné štáty čelí škodlivým následkom dezinformačných kampaní, ktoré zasievajú v ľuďoch nedôveru a zmätok. Prostredníctvom šírenia dezinformácií a ovplyvňovania verejnej mienky sú takto podkopávané základné princípy demokracie. Základné práva ako sloboda prejavu a zákaz cenzúry sú zneužívané proti systému, ktorý ich garantuje s úmyslom mu poškodiť alebo ho úplne zničiť. Okrem ovplyvňovania verejnej

---

¹ HAJDÚKOVÁ, T. a S. ŠIŠULÁK, 2022. Abuse of modern means of communication to manipulate public opinion. In: *INTED 2022 – Proceedings from 16th International Technology, Education and Development Conference. IATED Spain*, s. 1992 – 2000; IVANČÍK, R. a J. MÜLLEROVÁ, 2022. Dezinformácie ako hybridná hrozba šírená prostredníctvom sociálnych sietí. In: *Policajná teória a prax*, roč. 30, č. 3, s. 22; KUČTOVÁ, J., 2018. Aktuálne trendy súvisiace s využívaním moderných technológií. In: *Aktuálne výzvy kybernetickej bezpečnosti – zborník príspevkov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou*, s. 90 – 98; IVANČÍK, R., 2023. On Disinformation and Propaganda in the Context of the Spread of Hybrid Threats. In: *Vojenské reflexie*, 2023, roč. 18, č. 3, s. 38 – 58.

² ZACHAR KUČTOVÁ, J., 2022. Bezpečnosť na sociálnych sieťach. In: *Bezpečnosť elektronickej komunikácie: zborník príspevkov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou*, s. 237 – 247; HAJDÚKOVÁ, T. – KURILOVSKÁ, L. a S. MARR, 2023. Riziká komunikácie na sociálnych sieťach. In: *Zborník z konferencie RELIK 2023: Reprodukcia ľudského kapitálu – vzájomné väzby a súvislosti*, s. 58 – 69; IVANČÍK, R., 2022. Kybernetická (ne)bezpečnosť a sociálne siete. In: *Aktuálne výzvy kybernetickej bezpečnosti: zborník príspevkov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou*, s. 35 – 46.

³ ZACHAR, Š. 2022. Úvod do anonymných sietí – história ich vzniku a základné prvky. In *Aktuálne výzvy kybernetickej bezpečnosti : zborník príspevkov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou*. Bratislava : Akadémia Policajného zboru, 2022, s. 73-83; ŠIŠULÁK, S. a M. CÍCHOVÁ, 2019. Fake news a propaganda v kybernetickom priestore In *Aktuálne výzvy kybernetickej bezpečnosti v podmienkach bezpečnostných zložiek – zborník príspevkov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou*. Bratislava : Akadémia Policajného zboru, 2019, s. 156-167; KORAUŠ, A. a kol. 2019. Podvod – jedno z najväčších bezpečnostných rizík. In: *Aktuálne výzvy kybernetickej bezpečnosti: zborník príspevkov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou*. Bratislava : Akadémia Policajného zboru, 2019. s. 48-53.

mienky môže ísť aj o rôzne iné negatívne následky šírenia dezinformácií, ako sú napríklad ekonomické škody alebo aj poškodenie zdravia či ohrozenie života.

Na vytvorenie efektívnych stratégií, ktoré budú účinne potláčať šírenie klamlivého a zavádzajúceho obsahu, je potrebné analyzovať samotné subjekty, ktoré dezinformácie šíria a ich motiváciu. Tieto subjekty sa vzájomne líšia a neexistuje žiadna univerzálna efektívna stratégia aplikovateľná vo všeobecnosti. V tomto smere je dôležité zakomponovať aj motiváciu jednotlivých subjektov, nakoľko je následne jednoduchšie vytvoriť podmienky pre odradenie potenciálnych šíriteľov dezinformácií od ich činnosti.

Rozpoznanie dezinformačného obsahu prináša výzvy, najmä kvôli jeho skrytej a zavádzajúcej povahe. Tradičné metódy overovania faktov sa ukazujú ako nespôsobilé rýchlo reagovať na nepravdivý obsah, nakoľko ide o časovo a kapacitne veľmi náročné činnosti. Vývoj v tejto oblasti momentálne zlepšuje medzinárodná snaha vo forme prísnejších legislatívnych noriem upravujúcich povinnosti poskytovateľov digitálnych služieb, ktorí často bohatnú aj tým spôsobom, že vedome aj nevedome vytvárajú priestor na šírenie dezinformácií. Veľmi dôležitú úlohu v rámci tejto oblasti bude v budúcnosti predstavovať umelá inteligencia, automatické spracovávanie textov a učiace sa algoritmy.

Napriek tomu, že momentálne najdiskutovanejšou témou v súvislosti s dezinformáciami je vojna na Ukrajine, ešte na začiatku roku 2022 bola najzávažnejšou témou z pohľadu šírenia dezinformácií pandémie koronavírusu spôsobujúceho ochorenie Covid-19, a to na slovenskej, európskej aj celosvetovej úrovni.⁴ Tá bola zároveň spúšťačom masívneho dopytu po informáciách, ktorých bol v tradičnom mediálnom priestore nedostatok. To vytvorilo priestor pre etablovanie rôznych dezinformačných aktérov v podmienkach SR, ktorí pôsobia doteraz. Vývoj geopolitickej situácie sa od februára roku 2022 drasticky zmenil. V informačnom priestore sa téma pandémie zmenila na bezprostrednú hrozbu eskalácie napätia medzi Ruskom a Ukrajinou, ktoré sa 24. februára toho istého roku zmenilo na vojenský konflikt. V kontexte vojenskej agresie Ruska sa začali šíriť ešte pred jej začiatkom rôzne dezinformácie na oslabenie podpory Ukrajiny. Tie sa s vývojom vojenskej situácie ďalej prispôbovali a reagovali na momentálny stav.

Analýzou dostupných dokumentov v rámci bezpečnostných zložiek SR je možné zistiť konkrétne prípady šírenia dezinformácií od obdobia začiatku roku 2021 až konca roku 2022. Na základe dostupných informácií je ďalej možné identifikovať, aké dopady mali dezinformácie v podmienkach SR a analyzovať reakciu štátu v kontexte efektivity prijatých opatrení.⁵

Šírenie dezinformačného obsahu podľa subjektov a ich motivácia

Ako sme uviedli v úvode, najväčšia intenzita šírených dezinformácií vďaka svojmu špecifickému prostrediu naďalej pretrváva v kybernetickom priestore. Aj preto sa článok zaoberá najmä dezinformačným prostredím v rámci internetu. Podobne ako v živote, každý jednotlivec na internete vníma skutočnosti subjektívne a na základe vlastnej úvahy ďalej aj koná. Jedným z typov konaní, ktorým sú označovaní najmä jednotlivci, no postupom času už prešiel aj do organizovanej formy je internetový „trolling“.

---

⁴ EÚ, 2020. *EEAS Special Report on the Narratives and Disinformation around the COVID-19/Coronavirus Pandemic: questions/answers*. REITER, M., 2021. Chcú nás začipovať? A môže za to Pfizer a 5G? In: *TouchIT*. PLIEŠOVSKÝ, R., 2021. Videli ste už schému nanočipu z vakcíny Pfizer? In: *Techbox*. EÚ, 2020. Coronavirus: EU Strengthens Action to Tackle Disinformation. In: *Európska komisia*.

⁵ POLICAJNÝ ZBOR SR. *Správa Policajného zboru o dezinformáciách na Slovensku v roku 2021, 2022*; POLICAJNÝ ZBOR SR. *Správa Policajného zboru o dezinformáciách na Slovensku v roku 2022, 2023*; VOJENSKÉ SPRAVODAJSTVO. *Správa o činnosti VS za rok 2021, 2022*; SLOVENSKÁ INFORMAČNÁ SLUŽBA. *Správa o činnosti SIS za rok 2021, 2022*.

Internetový trolling sa vyvinul spolu s internetom a naďalej sa vyvíja. Pôvodne sa termín „troll“ používal na pomenovanie osôb, ktoré úmyselne provokovali ľudí na emocionálnu reakciu. Väčšinou sa zameriavali na „nováčikov“ na internete, ktorých provokovali k výmene názorov na kontroverzné témy. Dôležité je pritom povedať, že internetovým trollom môže byť každý. Nevyžaduje to žiadne špecifické znalosti alebo zručnosti. Ide len o spôsob prezentácie názorov na internete, ktorý využíva najmä satiru a sarkazmus. Internetoví trollovia väčšinou vystupujú na internete (najmä na sociálnych sieťach) anonymne alebo pod falošnou identitou. Historicky sú internetoví trollovia známi najmä svojou účasťou v diskusiách s cieľom poukázať na pokrytectvo a hystériu ostatných diskutérov. Pôvodní trollovia boli apolitickí a vysvetľovali svoje častokrát šokujúce vyjadrenia, ktoré boli mnohokrát rasistické či sexistické ako nástroj na vzbudenie pohoršenia.⁶

Motívy trollov sa môžu líšiť, dôležitý charakteristický znak však je útočný a provokačný komunikačný štýl, ktorý provokuje ostatných diskutérov. Momentálne sú internetoví trollovia využívaní najmä na zosmiešňovanie alebo provokáciu osôb z opačného názorového spektra a to za účelom propagácie určitého názoru alebo myšlienky. Dôležitým aspektom ich činnosti je takisto odklonenie pozornosti diskusie od pôvodnej témy, či navodenie dojmu opačného názoru istou skupinou spoločnosti.⁷

Trolling môže byť relatívne nevinným vtipom, ale môže mať formu aj vážnejšieho konania. Ako už bolo spomenuté, trolling môže zahŕňať aj aktivity ktoré sú škodlivé, avšak ich motívom nemusí byť iba niekoho rozrušiť, ale aj poškodiť reputáciu jednotlivcov a organizácií, či odhalenie citlivých osobných informácií. V praxi sa však pojem trolling využíva ako zastrešujúci pojem na označenie širokej škály asociálneho správania na internete. Trollovia pritom môžu pôsobiť ako jednotlivci alebo organizované skupiny (napríklad trollie farmy). Ich motivácia je pritom značne odlišná. Kým jednotlivci vykonávajú svoju činnosť z presvedčenia, trollie farmy šíria dezinformácie len preto, aby dosiahli zisk.⁸

Medzi najčastejšie znaky, ktoré dokážu identifikovať internetového trolla, sa zaraďujú provokatívne komentáre, ktorých cieľom je obťažovať iných používateľov. Troll v diskusiách pridáva aj neuzitočné komentáre, pričom mu mnohokrát nezáleží na tom, o čom je daný príspevok alebo diskusia. Ich komentáre sú zväčša o nepodstatnej téme. Ďalej ide o štýl komunikácie, ktorý sa neriadi spoločenskými normami a etikou správania sa na internete. Reakcie používateľov na trolling zväčša iba ďalej motivuje trolla, aby pokračoval vo svojej činnosti. Jedným zo znakov môže byť aj špecifická forma komunikácie, napríklad s využitím funkcie CAPS LOCK alebo gramaticky nesprávnej vetnej skladby, ktorá sa vyznačuje tým, že je preložená internetovým prekladačom. Rôzny štýl komunikácie ďalej rozdeľuje internetových trollov na zahraničných, domácich alebo botov. Pri botoch samozrejme platí, že ich činnosť je riadená človekom, čiže použitie botov je iba nástrojom, ktorý troll používa.

Ako už bolo spomínané, väčšina trollov vystupuje na internete anonymne. Preto jedným z prvkov na identifikáciu internetového trolla na sociálnych sieťach je absencia profilovej fotky alebo profilová fotka z fotobanky. Môže ísť aj o zamaskovanú tvár maskou alebo rôznymi filtrami. Nie je to však pravidlom, pretože trollovia sa na prvý pohľad snažia pôsobiť ako reálni používatelia. Ďalším prvkom na odhalenie trolla na sociálnych sieťach je jeho zoznam kontaktov. Väčšinou ide o podozrivo vysoký (viac ako 500) alebo nízky (menej ako 50) počet a ide o kontakty, ktoré sa takisto javia ako internetoví trollovia alebo môže ísť o neskúsených používateľov sociálnych sietí, ktorí medzi svoje kontakty pridávajú každého, kto im pošle žiadosť. V druhom prípade tieto osoby väčšinou nemajú žiadne zjavné spoločné

---

⁶ MARWICK, A. a R. LEWIS, 2017. Media Manipulation and Disinformation. In: *Data & Society*.

⁷ ESET, 2021. Kto je internetový troll? In: *Bezpečne na internete*.

⁸ TRUCKER, J. et al., 2018. Social Media, Political Polarization, and Political Disinformation: A review of the Scientific Literature. In: *Hewlett Foundation*.

väzby ako miesto bydliska či spoločných priateľov. Profily internetových trollov sa ďalej vyznačujú vysokým počtom denných príspevkov a neustálou aktivitou.⁹

Marwick a Lewis vo svojej práci *Media Manipulation and Disinformation Online* charakterizovali štyri znaky internetového trollingu, ktoré sú kľúčové na pochopenie aktuálnych praktík manipulácie médií. V prvom rade ide o úmyselné použitie útočnej rétoriky. Druhým znakom je antipatia voči politickej korektnosti v mainstreamových médiách. Ďalej ide o úmysel vyvolať emocionálny dopad na cieľové publikum a posledným znakom je zjavná otvorenosť a nezaujatosť, ktorá zakrýva skutočný úmysel a vytvára neistotu či ide o prejavy extrémizmu a šírenia dezinformácií alebo iba o paródiu satiru či humor vo všeobecnosti.¹⁰

Okrem trollov môžu dezinformácie šíriť aj zraniteľní jednotlivci, teda osoby, ktoré nemajú dostatočne rozvinuté povedomie o efektívnej práci s informáciami a stávajú sa obeťou dezinformácií – najmä hoaxov a konšpiračných teórií. Úspechom subjektov šíriacich dezinformácie nie je iba presvedčiť masu ľudí, ale aj získať si na svoju stranu aktívnych priaznivcov, ktorí následne nevedome pomáhajú dezinformácie, hoaxy a konšpiračné teórie šíriť. Európska komisia napríklad uvádza, že väčšina osôb, ktoré šíria konšpiračné teórie, im aj úprimne verí.¹¹

Konšpiračné teórie podľa Ivančíka a Nečasa predstavujú jeden z fenoménov súčasnej modernej informačnej spoločnosti. V úzkej súvislosti s tým vo svojej vedeckej monografii *Konšpiračné teórie. Teoreticko-metodologické východiská ich skúmania* uvádzajú, že v ľudskej spoločnosti sa síce konšpiračné teórie vyskytovali v každom historickom období, nie sú teda ničím novým, avšak v úvodných dekádach tretieho milénia došlo k ich bezprecedentnému rozmachu a rozšíreniu v ľudskej populácii, čo nepochybne súvisí s dynamickým rozvojom v oblasti informačných a komunikačných technológií, systémov, prostriedkov a najrôznejších inteligentných zariadení, ako aj s veľmi rýchlo sa zvyšujúcou dostupnosťou a rozširujúcimi sa možnosťami internetového pripojenia, masívnym využívaním vysoko interaktívnych platforiem sociálnych sietí a rýchlou tvorbou, výmenou, šírením a zdieľaním najrôznejších informácií vrátane dezinformácií.¹²

Uvedené potvrdzuje aj výskum v rámci projektu *Pandemické pravdy* realizovaný v Sociologickom ústave SAV, ktorý skúmal problematiku konšpiračných teórií. V rámci analýzy dát bolo identifikovaných šesť odlišných skupín v spoločnosti vo vzťahu ku konšpiračným príbehom. V slovenskej spoločnosti bolo identifikovaných celkovo 17 % participantov ako „rozhodných priaznivcov“ konšpiračných teórií a ďalej 13,6 % „naklonených sprisahaniu“. Spolu to predstavuje 30,6 % populácie, pričom najvyšší podiel majú skupiny označované ako „uprostred“ a „apatické“ (spolu 34,7 %) spolu so skupinami „miernych odporcov“ konšpirácií a „rezolútnych odporcov“. Napriek tomu súhrn rozhodných priaznivcov a osôb naklonených viere v konšpirácie predstavuje alarmujúci podiel v rámci spoločnosti.¹³

Medzi takéto osoby patria aj paranoidné osobnosti. Tie veria, že svet je plný sprisahaní a aj náhodné udalosti si vysvetľujú zložitými konšpiráciami. Existujú však aj iné poruchy osobností, ktoré sú náchylnejšie voči dezinformáciám. Ide napríklad o osoby s narcistickou alebo schizoidnou poruchou osobnosti. Ďalej môže ísť o osoby, ktoré žijú v zlých socioekonomických podmienkach, v izolácii a neistote, a teda pokrivený pohľad na svet im môže dávať vysvetlenie dôvodu ich utrpenia.¹⁴

⁹ ESET, 2021. Ako rozpoznať internetového trolla na sociálnej sieti? In: *Bezpečne na internete*.

¹⁰ MARWICK, A. a R. LEWIS, 2017. *Media Manipulation and Disinformation*. In: *Data & Society*.

¹¹ EUROPEAN COMMISSION, 2022. *Identifying conspiracy theories*.

¹² IVANČÍK, R. a P. NEČAS, 2024. *Konšpiračné teórie. Teoreticko-metodologické východiská ich skúmania*, s. 5.

¹³ ŽELINSKÝ, D., 2024. *Pomer priaznivcov a odporcov konšpirácií v slovenskej spoločnosti*.

¹⁴ EUROPEAN COMMISSION, 2021. *Conspiracy theories and right-wing extremism – Insights and recommendations for P/CVE*.

Cook a Lewandowsky vo svojej príručke *The Conspiracy Theory Handbook* uvádzajú niekoľko dôvodov, prečo ľudia veria konšpiračným teóriám. Jedným z hlavných dôvodov je pocit bezmocnosti. Ľudia, ktorí sa cítia bezmocní alebo zraniteľní, sú viac náchylní prijať a ďalej šíriť konšpiračné teórie. Ukazujú to výskumy, ktoré sa venujú hodnoteniu vnímania hrozieb ľudí na online fórach v súvislosti s návrhmi konšpiračných teórií ako ich objasnenia.¹⁵ Z rovnakého dôvodu zvyknú osoby ponúkať konšpiračné teórie ako vysvetlenie udalostí, ktoré sú veľmi nepravdepodobné alebo inak problematické, napríklad rôzne nešťastné náhody, tragédie, nečakané úmrtia slávnych osôb a pod.¹⁶

Ľudia prirodzene ťažko zvládajú pocit neistoty a nemožnosti kontroly udalostí okolo seba. Preto sa snažia hľadať racionálne vysvetlenia a príčiny udalostí, ktoré sa na prvý pohľad zdajú do vyššej miery logické. Paradoxne sa pritom uchýľujú ku konšpiračným teóriám. Ide o formu kompenzácie pocitu bezmocnosti tým, že identifikujú neznámeho alebo známeho vinníka, ktorý ovplyvňuje ich život v negatívnom smere. Tým si určitým spôsobom kompenzujú pocit bezmocnosti a bezvýchodiskovosti ich situácie. Pri pocite ohrozenia spoločnosť taktiež prirodzene hľadá vinníka.¹⁷

Výskumy dokazujú, že spoločnosť sa ťažko vyrovnáva so závažnými problémami, ktoré majú menej závažné príčiny. Ide o tendenciu predpokladať, že miera závažnosti udalostí, ktoré sa dejú, musí mať aj rovnakú mieru príčiny. Spájanie udalostí a hľadanie vzorcov tam, kde sa v skutočnosti nemusia nachádzať, pomáha nájsť zmysel v komplikovanom svete. Ako príklad pritom uvádzajú smrť princeznej Diany, ktorej smrť bola zapríčinená jazdou pod vplyvom návykových látok. Konšpirátori však často túto príčinu považujú za vyfabrikovanú tajnú službu MI6, ktorá za smrť princeznej skutočne môže. Iné konšpiračné teórie zasa tvrdia, že princezná Diana a ďalšie mega slávne osobnosti, napríklad Elvis Presley alebo Michael Jackson, stále žijú a svoju smrť iba nafingovali, aby mohli žiť pokojne bez neustále dotierajúcich novinárov a obdivovateľov.¹⁸

Ďalšou črtou osôb, ktoré sú náchylné veriť konšpiračným teóriám, je, že tieto osoby vždy predpokladajú, že udalosti sa dejú preto, že to tak „niekto“ chce. Veria teda, že svet je absolútne riadený a náhody neexistujú. Dôležitou črtou, ktorá zásadne ovplyvňuje myslenie osôb náchylných podľahnúť dezinformáciám je to, že títo ľudia často hľadajú iba potvrdenie svojich presvedčení, pričom ignorujú opačné argumenty a dôkazy.¹⁹

Hľadanie jednoduchých vysvetlení, ako je kompenzácia nedostatku vedomostí, je ideálne pre nachádzanie jednoduchých riešení, čo je význačnou črtou extrémistických skupín. Tie už dlhú dobu využívajú internet na nábor nových priaznivcov, a to najmä použitím rôznych druhov dezinformácií. Nepravdivé informácie využívajú najmä na zdôvodnenie svojich činov, získanie nových priaznivcov a naplnenie svojich cieľov. Extrémistické skupiny pritom najviac naberajú na podpore v časoch neistoty a krízy, kedy ľudia prirodzene hľadajú jednoduché riešenia na veľmi komplikované problémy, ktorým často nerozumejú, resp. nevedia ich pochopiť. Tieto skupiny často ponúkajú jednoduché vysvetlenia zložitých problémov, vedia jednoznačne určiť vinníka a aj poskytnúť radikálne riešenie. Svoju podporu získavajú aj preto, že ponúkajú ľuďom priestor na vyjadrenie ich názorov a pocitov. Ich účelom je však podporovať a presadzovať názory na radikálnu zmenu súčasného stavu.²⁰

---

¹⁵ LEWANDOWSKY, S. a J. COOK, 2020. *The Conspiracy Theory Handbook*.

¹⁶ IVANČÍK, R. a P. NEČAS, 2024. *Konšpiračné teórie. Teoreticko-metodologické východiská ich skúmania*, s. 19.

¹⁷ EUROPEAN COMMISSION, 2021. *Conspiracy theories and right-wing extremism – Insights and recommendations for P/CVEI*.

¹⁸ IVANČÍK, R. a P. NEČAS, 2024. *Konšpiračné teórie. Teoreticko-metodologické východiská ich skúmania*, s. 103 – 104.

¹⁹ LEWANDOWSKY, S. a J. COOK, 2020. *The Conspiracy Theory Handbook*.

²⁰ EUROPEAN COMMISSION, 2021. *Conspiracy theories and right-wing extremism – Insights and recommendations for P/CVEI, 2021*.

Ďalšou skupinou šíriacou dezinformácie sú takzvaní komerční dezinformátori. Ich motiváciou a zároveň hlavným rozlišovacím znakom je to, že majú zo šírenia dezinformácií profit. Na rozdiel od prvej skupiny ich k šíreniu dezinformácií motivuje ich presvedčenie Táto skupina nemusí obsah, ktorý šíri, veriť. Ich motiváciou je najmä finančný zisk, ale aj pozornosť, sláva a sledovanosť. Prevádzkovanie dezinformačných webov a šírenie dezinformácií na účel finančného obohatenia je dnes už pomerne časté. Ako uvádza český spravodajský portál ČT24, osoby, o ktorých je známe, že propagujú dezinformácie v Českej republike, dokážu touto činnosťou zarobiť aj stovky tisíc českých korún mesačne. Medzi túto skupinu môžu okrem bežných osôb patriť aj celebrity, politici či influenceri. Motiváciou celebrit a influencerov je najmä získanie pozornosti a sledovanosti, ale aj rozšírenie svojho publika a z toho vyplývajúce finančné výnosy. Politici sa k dezinformáciám uchylujú na účel diskreditácie svojich oponentov, ako aj s cieľom zaujať a získať na svoju stranu určité spektrum voličov, ktorým takáto rétorika imponuje. Medzi komerčných dezinformátorov radíme aj podvodníkov, ktorí využívajú dezinformačné naratívy a prostredníctvom časovej tiesne a emócií sa snažia vylákať od ľudí peniaze napríklad na rôzne finančné zbierky.²¹

Ako poslednú kategóriu uvádzame záujmové skupiny, ktorých ciele sa líšia. Ide napríklad o obchodné skupiny, ktoré si prostredníctvom šírenia dezinformácií objednávajú diskreditácie svojich konkurentov. Ako príklad uvádzame ropné spoločnosti, ktoré boli v minulosti obviňované zo šírenia dezinformácií ohľadom elektromobilov.²²

Môže ísť aj o politické zoskupenia či dokonca o cudziu štátnu moc, ktorá využíva svoje informačné kanály na šírenie dezinformácií v rámci šírenia hybridných hrozieb (napríklad Ruská federácia prostredníctvom agentúry Sputnik či televíznej stanice Russia Today).²³ Nástroje na šírenie dezinformácií záujmových skupín sa líšia od cieľa, ktorý chcú dosiahnuť.

I keď nie je úplne vylúčené priame šírenie dezinformácií, je pravdepodobnejšie, že tieto skupiny budú skôr šíriť dezinformácie prostredníctvom tretej strany, aby ich identita a motívy neboli odhalené.²⁴

Možnosti identifikovania dezinformácií

I keď sa subjekty šíriace dezinformácie líšia, charakteristické vlastnosti dezinformácií sa zásadne nemenia. V rámci Európskeho parlamentu sa na účel boja proti dezinformáciám vytvorila príručka „*Ako odhaliť falošnú správu*“. V tejto príručke sa uvádza, že približne 85 % Európanov vníma „falošné správy“ ako problém vo svojej krajine a 83 % ich považuje za problém pre demokraciu vo všeobecnosti.²⁵

Na účel úspešného rozpoznanie dezinformácií sa v uvedenej príručke uvádza osem krokov, ktoré je potrebné vykonať, aby falošné správy boli úspešne odhalené. Skúsenejší internetoví používatelia tieto kroky vykonávajú podvedome a v zásade na úspešné identifikovanie falošnej správy nie je potrebné vykonať všetky tieto kroky. Prvým krokom je preverenie obsahu. V tomto kroku je potrebné sa sústrediť na presnosť faktov, zaujatosť článku a jednostranné stanoviská. Relevantné médiá, ktoré pri svojej spravodajskej činnosti postupujú v zmysle etického kódexu, poskytujú vždy priestor na vyjadrenie aj druhej strane a jednostranné vyjadrenia umožňujú svojim novinárom iba v blogoch a komentároch. S tým

---

²¹ VRLÁK, M., 2022. 168 hodin: Dezinformátorům chodí na účty i stovky tisíc korun měsíčně. *Přístup bank je různý.*

²² DANS, E., 2018. The Misinformation Around Electric Vehicles. In: *FORBES*.

²³ IVANČÍK, R., 2023. On Disinformation and Propaganda in the Context of the Spread of Hybrid Threats. In: *Vojenské reflexie*, roč. 18, č. 3, s. 42.

²⁴ MINISTERSTVO KULTÚRY SR, 2022. *Médiá Putinovej propagandy nesmú vysielat'.*

²⁵ BENTZEN, N., 2019. *Ako odhaliť falošnú správu.*

súvisí druhý krok, ktorým je preverenie samotného média. Dôležitým aspektom je to, či je médium známe. Väčšina relevantných médií vo svete aj na Slovensku je verejne známych. Na internete sa však objavujú rôzne médiá, ktorých pôvod a vlastníctvo či financovanie sú neznáme. S tým je spojené riziko. Na internete sa objavujú médiá, ktoré majú svoje domény registrované v zahraničí a nie je známy ich vlastník. Takéto médiá sú vysoko rizikové.

Ďalším krokom pri preverovaní hodnovernosti informácií je overenie autora a zdroja príspevku. Väčšina dezinformačných webov neuvádza autora a snaží sa odvolávať na zahraničné zdroje alebo neznáme či vymyslené osoby a organizácie. Opačným prípadom môže byť známy autor, ktorý je však známy svojim pôsobením v takzvanej „dezinfor“ scéne. Môže ísť o už spomínaného komerčného dezinformátora. Stať sa však môže aj to, že v rámci zintenzívnenia dôveryhodnosti klamlivého obsahu je zneužitá meno osobnosti, ktorá sa s uvedeným obsahom nestotožňuje. Užitočným krokom pri odhaľovaní nepravdivých informácií je preverenie obrázkových príloh. Na to je možné použiť nástroje, napríklad Google Lens, ktorý dokáže nájsť zdroj obrázka alebo modul InVID, ktorý dokonca pomáha odhaliť manipuláciu s videami alebo obrázkami. Stáva sa totiž že obrázky z databázy Google bývajú využité v inom kontexte, ako je ich originálny pôvod. Môže ísť napríklad o pridanie fotiek nás protestujúcich ľudí, ktoré sú prezentované, že sa stali na inom mieste alebo v inej súvislosti.²⁶

Ako typický príklad uvádzame fotky z pláže v Brazílii pri príchode pápeža (s účasťou približne troch miliónov ľudí) prezentované ako fotky z protestov proti očkovaniu voči Covid-19 v Austrálii. Protest v Austrálii sa pritom skutočne konal, účasť na ňom bola však bola oveľa nižšia (približne 4 000 ľudí). Príspevok mal niekoľko tisíc zdieľaní. Nebezpečnosť takejto manipulácie vidíme najmä v ovplyvňovaní verejnej mienky, pretože čitateľ zavádzaný o masovej účasti ľudí na protestoch a podvedome sa mu vysielala signál, že zúčastniť sa takýchto protestov je správne, pretože tak robí aj veľa iných ľudí. Niektoré osoby sú náchylnejšie na to, aby na nich vplýval názor väčšiny, pričom v tomto prípade ide o ilúziu, že ide o názor väčšiny.²⁷ Ako príklad zo Slovenska uvádzame takzvaný „Občiansky tribunál“, na ktorého protestoch sa väčšinou zúčastňuje okolo päť až desať ľudí. Táto skupina jednotlivcov pritom často prezentuje svoje názory ako názory väčšinového obyvateľstva a vyzýva na masové protesty a štátny prevrat.²⁸

Preto je pred ďalším zdieľaním informácií potrebné zamyslieť sa. Väčšina hoaxov je navrhnutých tak, aby naviedli čitateľa na ich ďalšie zdieľanie. Výnimkou nemusia byť ani iné druhy dezinformácií. Pri hoaxoch je väčšinou nadpis navrhnutý tak, aby vyvolával silné emócie. Nie je nezvyčajné, ak sa dezinformátori snažia navádzať ľudí na zdieľanie zámienkou časovej tiesne vetami ako „pravda konečne vyšla na povrch, zdieľajte kým to nezmažú“. Osoby, ktoré takéto zmanipulované informácie zdieľajú, často cítia pocit výnimočnosti, pretože „odhalili skrytú pravdu“ a pod. Je preto dôležité sa zamyslieť, ak má osoba pocit zdieľať nejaký príspevok, či sa nestáva obeťou dezinformátora. Ďalšou radou preto je analyzovať, či nejde o príliš zaujímavý príbeh na to, aby bol pravdivý. Dôležité je konanie udalosti preveriť napríklad tak, či o nej informujú relevantné médiá. Pokiaľ je udalosť skutočná, budú sa jej venovať aj dôveryhodné médiá. Úlohou dezinformátorov je však podkopať dôveru v relevantné médiá, a získať tak pravidelných podporovateľov. Značné množstvo dezinformačných webov získava okrem svojho účelového financovania aj podporovateľov z radov obyčajných čitateľov alebo poslucháčov. Tým sa zároveň prezentujú ako nezávislé s podporou svojich odberateľov a zvyšuje sa ich domnelá dôveryhodnosť.

---

²⁶ BENTZEN, N., 2019. *Ako odhaliť falošnú správu*.

²⁷ KRAUSZOVÁ, T., 2021. *Slováci rozširujú hoax. V Austrálii neprotestuje milión ľudí proti lockdownu a na fotke je brazílska pláž, upozorňuje polícia*.

²⁸ OVČIANSKY TRIBUNÁL, 2022. *Tribunál opäť šaškoval u prezidentky v PK*.

To, samozrejme, znižuje výdavky dezinformátorov. Niektoré stránky napríklad verejne prezentujú, koľko peňazí na podporu mesačne získali. Tieto údaje však môžu byť manipulované a peniaze, ktoré sa vyberú, môžu byť aj účelovo posielané osobami, ktoré tieto média riadia a reálne financujú ich činnosť. Posledným krokom na úspešné odhaľovanie dezinformácií je štúdium problematiky dezinformácií, sledovanie relevantných webov a organizácií, ktoré poukazujú na rôzne techniky šírenia dezinformácií.²⁹

Odporúčania, ako odhaliť dezinformácie, poskytuje aj Európske stredisko pre monitorovanie digitálnych médií (European Digital Media Observatory – ďalej len „EDMO“). Ide o nezávislý projekt financovaný Európskou úniou, ktorý spája overovateľov faktov, výskumných pracovníkov a iné zainteresované subjekty v boji proti dezinformáciám. V rámci tohto projektu sa odborníci z EDMO zhodli na piatich krokoch, ako odhaliť dezinformácie a zvýšiť osobnú odolnosť voči podľahnutiu nepravdivým informáciám. Prvým krokom je zapojiť kritické myslenie a nenechať sa ovplyvniť počiatocným návalom emócií. Silné emocionálne prežívanie dokáže potlačiť racionálne myslenie, preto odborníci radia počkať, kým emócie stratia intenzitu a následne sa zamyslieť nad problematikou kritickým pohľadom. Najmä impulzívne konanie vedie k masívnemu šíreniu hoaxov a dezinformácií na internete. Vo väčšine prípadov stačí na úspešné zabránenie podľahnutiu dezinformáciám dodržať prvý krok. Ďalším krokom je overenie, či informáciu uviedli aj iné zdroje. Tento krok je spoločný s krokom, ktorý uvádza aj príručka pre Európsky parlament, preto sa tomuto kroku nebudeme ďalej venovať, iba zdôrazňujeme, že tento krok je dôležitý, keďže je uvedený v oboch odporúčaniach. Podobne zdôrazňujeme prienik využitia pokročilého vyhľadávania na zistenie pôvodu obrázkov. Rovnako sme identifikovali prienik v myšlienke zvýšenia ostražitosťi pri podozrivom obsahu vo forme senzácií. Takéto senzácie sa pritom riadia pravidlom, že ak je niečo príliš dobré alebo zlé na to, aby to bola pravda, tak to pravdepodobne pravda nie je. Poslednou radou, ktorá je v porovnaní s odporúčaniami Európskeho parlamentu ďalšou radou, je použitie stránok na overovanie faktov, ktoré sa zaoberajú overovaním podozrivých informácií na internete. Platí pritom nepísané pravidlo, že ak má osoba podozrenie, že nejde o pravdivú informáciu, je pravdepodobné, že sa touto témou zaoberali aj tieto stránky. Ide o stránky ako DW Fact Check, EUvsDisinfo, AFP Factcheck a mnohé ďalšie.³⁰

Šírenie dezinformácií v kontexte pandémie Covid-19

Na základe aktuálnych informácií je momentálne vzhľadom na vývoj situácie s ochorením Covid-19 prevádzka stránky „korona.gov.sk“ ku dňu 30.06.2024 ukončená. Stránka uvádza, že Svetová zdravotnícka organizácia zrušila 5. mája 2023 stav ohrozenia verejného zdravia medzinárodného významu a pristúpilo sa k zrušeniu celoplošných verejno-zdravotných a sociálnych opatrení. Vírus spôsobujúci ochorenie Covid-19 však nezmizol a naďalej na Slovensku existuje. Pandémia Covid-19, ktorá vypukla na začiatku roku 2020, odhalila okrem nepripravenosti jednotlivých štátov na krízové situácie aj zraniteľnosť obyvateľstva voči dezinformáciám. Napriek utlmeniu informovania o ochorení najmä v dôsledku konfliktu na Ukrajine ide o stále aktuálnu tému, ktorá v praxi ukázala, aké dopady môže mať nekontrolovateľné šírenie dezinformácií.³¹

Napriek tomu, že sa jednotlivým druhom dezinformácií a ich dôsledkom bude venovať ďalšia časť príspevku, považujeme za dôležité objasniť niektoré súvislosti a osobitosti pandémie na ilustráciu toho, ako môžu byť využívané rôzne techniky jednotlivými subjektmi v rámci dezinformačnej scény.

²⁹ BENTZEN, N., 2019. *Ako odhaliť falošnú správu*.

³⁰ EURÓPSKA KOMISIA, 2022. *Ako nepodľahnúť dezinformáciám? Prinášame päť tipov od odborníkov*.

³¹ KORONA.GOV.SK., 2024. *Koronavírus a Slovensko*.

Svet sa stále spamätáva zo škôd, ktoré koronavírus spôsobil a prognózy ďalšieho vývoja pandémie nie sú stále jednoznačné najmä kvôli možným mutáciám vírusu. Ochorenie Covid-19 nespôsobilo len milióny úmrtí a závažné ekonomické následky, ale vytvorilo aj nebezpečné podmienky na šírenie dezinformácií, ktoré mobilizovali ľudí na nedodržovanie protipandemických opatrení, v dôsledku ktorých pravdepodobne na svete zomrelo o státisíce ľudí viac. Pandémia je učebnicovým príkladom straty kontroly obyvateľstva nad ich každodenným životom. Obmedzenia prijímané štátom boli vynútiteľné právom a kontrolované. Ich efekt však bol často spochybňovaný a nedával stopercentnú záruku ochrany pred vírusom samotným. Tento pocit bezmocnosti a izolácie vyvolal v ľuďoch zraniteľnosť, stratu kontroly a pocit ohrozenia, ktoré sú hlavnými dôvodmi zraniteľnosti a náchylnosti voči dezinformáciám.

Lewandowsky vo svojom článku prirovnáva pandémiu v súvislosti so šírením dezinformácií k epidémii moru v 14. storočí a jej prepojeniu k šíreniu antisemitických názorov. Ako ďalší príklad uvádza epidémiu cholery v Rusku v 19. storočí, ktorá mala za následok napadnutia doktorov skupinami, ktoré verili, že práve doktori sú šíriteľmi tejto choroby. Ako sme už uviedli, dôvodom, prečo sa ľudstvo uchýľuje ku konšpiračným teóriám je to, že poskytujú navonok usporiadané vysvetlenia udalostí, ktoré vzbudzujú v ľuďoch strach. Prijatie skutočnosti, že svetom sa nekontrolovateľne šíri vírus, ktorý je smrteľný, je ťažšie, ako prijatie teórie, že vírus je šírený úmyselne pomocou 5G sietí.³²

Nájdenie vinníka vie do istej miery poskytnúť pocit úľavy, pretože umožňuje riešenie pri jeho odhalení, potrestaní a zastavení. Opačná alternatíva je zmieriť sa s tým, že ide o kvapôčkovú infekciu šírenú vzduchom, ktorá nemá žiadne vedomie ani úmysly a ľudstvo stále nenašlo efektívny spôsob, ako jej šíreniu úplne zabrániť. Paradoxne, pri poskytnutí očkovania ako riešenia tejto krízy sa značné množstvo obyvateľstva pod vplyvom dezinformácií rozhodlo túto možnosť odmietnuť. Dôvody môžu byť rôzne, sme však presvedčení, že tento stav mohol byť vyvolaný počiatočným pocitom nedostatku informácií v konvenčných médiách, ktoré často neboli zjednotené a javili sa ako protichodné. Dôvodom v počiatočnej fáze pandémie bol reálny nedostatok poznatkov o víruse, pričom tento hluchý priestor vyplnili alternatívne médiá, ktoré priamo, ale zavádzajúco pomenovali vinníka a poskytli riešenia. Úlohou týchto webov je, samozrejme, podkopať dôveryhodnosť obyvateľstva oficiálnym inštitúciám, ktorá sa do značnej miery prejavila pri odmietnutí očkovania značnou skupinou osôb. Niektoré konšpiračné weby dokonca popierali existenciu vírusu, takže v tomto prípade poskytovali ľuďom falošný pocit bezpečia, navádzali ich na nedodržovanie „bezdôvodných“ opatrení, ktorých následkom boli zbytočne zvýšené počty obetí. Je zjavné, že obsah dezinformácií napriek tomu, že je zameraný na to isté publikum, sa častokrát vzájomne vylučuje. Nie je nezvyčajné, že jeden konšpiračný web prezentuje alebo postupne rozvíja dezinformačné naratívy v rozpore s ich pôvodnou logikou.³³

Ako príklad uvádzame konšpiračnú teóriu z roku 2020 o tom, že Covid-19 bol šírený prostredníctvom 5G sietí.³⁴ Následne, po vyvrátení týchto faktov, bola prezentovaná nová teória, ktorá hovorila o tom, že 5G siete ovplyvňujú imunitný systém, potom zasa, že mení DNA ľudí, aby boli náchylní voči ochoreniu. Tieto zjavne vzájomne rozporuplné tvrdenia však neodradili skupiny osôb od zapalovania 5G veží napríklad vo Veľkej Británii.³⁵

Konšpirácie ohľadom 5G sietí postupne utíchli vďaka snahe oficiálnych zdrojov

---

³² LEWANDOWSKY, S., 2021. The Impact of COVID-19. In: *SPOTLIGHT*.

³³ TAGLIABUE, F. a kol., 2020. The „Pandemic“ of Disinformation in COVID-19. In: *Springer Nature Switzerland AG*.

³⁴ IVANČÍK, R. a P. NEČAS, 2024. *Konšpiračné teórie. Teoreticko-metodologické východiská ich skúmania*, s. 106 – 108.

³⁵ SATARIANO, A. a D. ALBA, 2020. Burning cell towers, out of baseless fear they spread the virus, In: *New York Times*.

a štátnych orgánov vyvrátiť túto teóriu. To však nezabránilo vzniku nových konšpiračných teórií, napríklad, že Bill Gates používa vakcíny na implantáciu nanočipov na účel sledovania obyvateľstva, alebo že vakcíny menia ľudské DNA a vlády celého sveta skrývajú tisíce mŕtvych v dôsledku očkovania proti Covid-19. Je pritom nesmierne náročné vyvracať klamstvá poctivou a pravdivou argumentáciou podloženou reálnymi dátami, nakoľko z časového hľadiska je veľmi jednoduché vytvoriť ničím nepodložené klamstvo. Tento nepomer je možné vyvážiť iba systematickým vzdelávaním obyvateľstva v oblasti dezinformácií, aby ich vedelo odhaliť a následne ignorovať alebo nahlasovať. Potenciál v tomto smere má aj využitie umelej inteligencie.

Napriek vzájomnému rozporu mnohých dezinformácií a ich vyvráteniu sa stále nájdu ľudia, ktorí sa nenechajú presvedčiť o tom, že sa stali obeťou klamstva a môžu sa uchýliť až k fyzickému násiliu. Ako príklad uvádzame ohrozovanie zdravotníckeho personálu počas pandémie a ich zastrašovanie na území SR. V tejto oblasti však boli rýchlo prijaté opatrenia na zamedzenie eskalácie napätia a legislatívne zmeny v oblasti priestupkového práva. Na ochranu mobilných odberových miest a nemocníc boli vyčlenené kapacity Ozbrojených síl SR (ďalej len „OS SR“) a Policajného zboru SR (ďalej len „PZ“).³⁶

Existujú dôvodné obavy, že osoby, ktoré podľahli dezinformáciám ohľadom Covid-19, sa spojili s pravicovými extrémistami, ktorí našli perspektívnych nových členov v tejto skupine osôb. Spolu s podporovateľmi konšpiračných teórií vytvorili väčšiu skupinu ľudí ochotnú pristúpiť k násiliu na dosiahnutie svojich cieľov. Je teda možné vidieť nebezpečné dopady dezinformácií šírených v súvislosti s koronavírusom nielen v podobe zvýšeného počtu úmrtí, ale aj hrozby násilností voči zdravotníckemu personálu alebo násilných protestov proti opatreniam prijatých jednotlivými vládami.³⁷

Príklad pandémie Covid-19 nám v praxi ilustruje nebezpečné dopady šírenia dezinformácií a hrozby s tým spojené. Dáva nám však zároveň možnosť zamerať sa na problematiku šírenia dezinformácií, hľadať riešenia na ich reguláciu a analyzovať ich účinok v praxi. S už získanými informáciami je zároveň dôležité pracovať a využívať ich v prospech ďalšieho výskumu a informovanosti spoločnosti, ktorá sa tak môže poučiť na vlastných chybách. Spoločné znaky dezinformácií a ich dopady sú síce v rôznych oblastiach obsahovo odlišné, ich podstata však ostáva rovnaká. Preto považujeme za dôležité implementovať už získané poznatky z praxe a ďalej stavať na už získaných informáciách a výsledkoch. Aj na základe pandémie koronavírusu sa zapojili do vyvracania dezinformácií mnohé zdravotnícke organizácie a štátne orgány vrátane Úradu verejného zdravotníctva či Ministerstva zdravotníctva SR. Pandémia totiž ilustrovala aj fakt, že dezinformácie majú potenciál zasahovať do všetkých oblastí spoločnosti.

Najčastejšie druhy dezinformácií v prostredí SR a ich dôsledky

Napriek uvedeným špecifikám v šírení dezinformácií počas pandémie Covid-19 je dôležité analyzovať dezinformácie v prostredí SR, ich obsah a chronologický vývoj v rámci skúmaného obdobia. Na základe dostupných dát sme sa rozhodli analyzovať obdobie rokov 2021 a 2022. Využitie boli analytické správy a iné dokumenty bezpečnostných zložiek štátu a súvisiacich inštitúcií tak, ako sú uvedené. Ide najmä o dokumenty a výstupy v kompetencií Ministerstva vnútra SR, Ministerstva obrany SR a Slovenskej informačnej služby.

Problematiku šírenia dezinformácií v prostredí SR donedávna dôkladne monitoroval a vyhodnocoval Policajný zbor, preto ako najdôležitejší dokument uvádzame „*Správu*

---

³⁶ KRUPOVÁ, I., 2021. Vláda zmenila legislatívu aby ochránila zdravotníkov: Sú čoraz častejšie vystavení agresivite zo strany ľudí. In: *Noviny.sk*.

³⁷ LEWANDOWSKY, S., 2021. The Impact of COVID-19. In: *SPOTLIGHT*.

Policajného zboru o dezinformáciách na Slovensku“ z rokov 2021 a 2022 (ďalej len „správa PZ o dezinformáciách“), ktoré vytvoril odbor komunikácie a prevencie Prezídia Policajného zboru (ďalej len „OKaP PPZ“) v rokoch 2022 a 2023.³⁸ Tento odbor sa v rámci PZ začal do značnej miery venovať dezinformáciám spočiatku manažovaním sociálnych sietí PZ aj prostredníctvom hovorcov krajských riaditeľstiev PZ. Svoju činnosť však s pribúdajúcim množstvom dezinformácií rozšíril a v roku 2018 vytvoril facebookovú stránku „*Hoaxy a podvody – Polícia SR*“, ktorú sleduje vyše 151 000 používateľov (k 26.2.2024). Z dôvodu priblíženia sa mladšej generácii v roku 2022 OKaP PPZ vytvorilo účet na sociálnej sieti Instagram s počtom 13 600 sledovateľov (k 26.2.2024). Oba účty na sociálnych sieťach sú od decembra 2023 neaktívne.

Ako uvádza samotný OKaP PPZ v správe PZ o dezinformáciách v roku 2021, v kalendárnom roku 2021 stránka vyvrátila 189 hoaxov, pričom 151 z nich sa týkalo iba pandémie Covid-19 (takmer 80 %). Aj táto skutočnosť potvrdzuje naše presvedčenie, že v roku 2021 mala téma koronavírusu dominantné postavenie v rámci problematiky dezinformácií. Táto téma je dominantnou už od roku 2020, v porovnaní s predchádzajúcim rokom sa však zvýšila rôznorodosť šírených dezinformácií. Krivka miery ich šírenia v roku 2021 bola pritom porovnateľná s krivkou v roku 2020, teda najviac dezinformácií o koronavíruse sa šírilo najmä počas jari a jesene a pokojnejšie obdobie bolo počas leta.

Medzi hlavné naratívy dezinformácií v roku 2021 patrili:

- Škodlivosť očkovania, jeho neúčinnosť a zbytočnosť.
- Zneužívanie úmrtí osôb ako následok očkovania.
- Úmyselné vraždenie pacientov s COVID-19, napríklad pľúcnou ventiláciou.
- Zľahčovanie situácie, porovnávanie koronavírusu s chrípkou, popieranie existencie vírusu.
- Šírenie nepravdivých informácií o situácii pandémie v zahraničí a jej neobjektívne porovnávanie.
- Konšpiračné teórie o tajných plánoch mocných na ovládnutie a vyhubenie ľudstva.

Ako jeden z hlavných zdrojov získavania informácií o šírených dezinformáciách uvádza PZ sledovateľov stránky „*Hoaxy a podvody – Polícia SR*“. OKaP PPZ takouto formou prijal v roku 2021 viac ako 9 000 súkromných správ od občanov, ktoré obsahovali okrem otázok aj informácie o masovo šírených dezinformáciách či pokusov o podvody.

Ako hlavný nástroj boja proti dezinformáciám bola použitá efektívna komunikácia štátnych inštitúcií a politicky exponovaných osôb založená na strategickej komunikácii. Tá sa sústreďovala najmä na upozorňovanie na masovo zdieľané dezinformácie, ktoré sa logickými a podloženými dôkazmi darilo OKaP PPZ vyvracať a v mnohých prípadoch to viedlo k zmazaniu príspevkov zo strany autorov či dokonca deaktivácii ich používateľských kont alebo ďalšej nečinnosti. OKaP PPZ zameriavalo svoju činnosť najmä na sociálnej sieti Facebook. V správe hodnotí spoluprácu s administrátormi siete negatívne a kritizuje ich neefektívnosť a neproaktívnosť. PZ tiež v minulosti zaznamenal snahy rôznych subjektov o utlmenie činnosti v boji proti dezinformáciám vo forme zisťovania identity príslušníkov PZ, ktorí sa téme venujú, na účel ich osobnej diskreditácie. Pre rok 2022 bol uvedený predpoklad pokračovania trendu šírenia dezinformácií na tému ochorenia Covid-19, nelegálnej migrácie a rusko-ukrajinského konfliktu. Policajný zbor ďalej uviedol pomerne rozsiahly sumár identifikovaných dezinformácií v Slovenskom informačnom priestore. Na ilustráciu uvádzame príklady konkrétnych dezinformácií.

V súvislosti s pandemiou koronavírusu boli zdieľané napríklad dezinformácie o:

- figurínach v nemocniciach namiesto mŕtvov a hercov namiesto pacientov či ponúkani peňazi za uvedenie falošnej príčiny úmrtia na Covid-19,

---

³⁸ POLICAJNÝ ZBOR SR. *Správa Policajného zboru o dezinformáciách na Slovensku v rokoch 2021, 2022.*
POLICAJNÝ ZBOR SR. *Správa Policajného zboru o dezinformáciách na Slovensku v rokoch 2022, 2023.*

- testovacích tyčinkách, ktoré sú napustené vírusom, obsahujú toxické látky alebo zasahujú mozog,
- toxickom obsahu vakcín, ich vplyvu na plodnosť, zmeny DNA, rakovine z očkovania atď.

Okrem dezinformácií v súvislosti s ochorením Covid-19 boli zaznamenané príspevky o:

- falošnom snežení,
- škodlivých účinkoch 5G siete,
- riadenej nekontrolovanej migrácii,
- tajných plánov Billa Gatesa na ovládnutie sveta a podobne.³⁹

V roku 2022 odhadovaný počet prijatých správ predstavoval 13 000 – 14 000. OKaP PPZ prostredníctvom svojich sociálnych sietí vysvetlilo celkom 259 hoaxov. V porovnaní s rokom 2021 išlo o celkový nárast produktivity o 37 %. Informačné prostredie najviac zahľcovali dezinformácie týkajúce sa vojny na Ukrajine (145 z celkovo 259 výstupov sa venovalo tejto problematike, teda 56 %). Druhá najpočetnejšia skupina dezinformácií sa naďalej týkala témy Covid-19 (41 z 259). Ostatných 73 výstupov reagovalo na dezinformácie rôzneho druhu. Ide o výraznú zmenu oproti roku 2021, kedy približne 80 % aktivít OKaP PPZ smerovalo voči dezinformáciám súvisiacim s ochorením Covid-19. Hlavným dôvodom tejto zmeny je pravdepodobne orientácia médií a záujmu obyvateľstva na informácie súvisiace s vojnou na Ukrajine.

V kontexte vývoja vojenského konfliktu na Ukrajine sa vyvíjali aj dezinformácie, ktoré boli v roku 2022 širéné:

- z počiatku išlo o zľahčovanie eskalácie medzi Ruskom a Ukrajinou,
- následne bol naratív pozmenený na zdôvodňovanie agresie,
- ďalej na útoky smerujúce na prezidenta Zelenského na účel zníženia jeho podpory,
- prezentované boli aj falošné úspechy armády Ruskej federácie.

Okrem dezinformácií priamo súvisiacich s dianím na Ukrajine boli zaznamenané príspevky o:

- mobilizácii občanov SR za účelom ich nasadenia v predmetnom vojenskom konflikte,
- negatívnych skúsenostiach s ukrajinskými odídenkami (vrátane páchania trestných činov),
- plánovanom použití jadrových zbraní zo strany USA na Rusko.

V súvislosti s vyššie uvedeným si dovoľíme konštatovať, že OKaP PPZ efektívne monitorovalo činnosť na sociálnej sieti Facebook, kde sa snažilo o identifikáciu a vyvracanie dezinformácií, čo malo výrazný dopad na používateľov tejto sociálnej siete. V prípade zistení porušenia zákona bola vec ďalej postuúpená na ďalšie konanie vecne a miestne príslušnému oddeleniu PZ. Na záver sa v správe PZ o dezinformáciách z roku 2022 píše, že: *„Na základe verejne dostupných vyjadrení niektorých politicky exponovaných osôb je možné sa domnievať, že v prípade nárastu ich vplyvu v rámci štátnych orgánov SR dôjde k zániku, respektíve maximálnemu utlmeniu činnosti bezpečnostných orgánov v oblasti boja proti dezinformáciám.“*⁴⁰

Z medializovaných informácií je zrejmé, že projekt *„Hoaxy a podvody – Polícia SR“* je pozastavený aj z dôvodu odchodu jeho zakladateľa. Ten vytvoril na sociálnych sieťach alternatívnu stránku *„Hoaxy a podvody“*, ktorá má byť odborná a apolitická. K dnešnému dňu (26.2.2024) má stránka na sociálnej sieti Facebook približne 12 000 sledovateľov. Jej zakladateľ sa vyjadril, že do budúcnosti plánuje zverejniť *„Správu o dezinformáciách na Slovensku v roku 2023“*, ktorá zatiaľ v gescii PZ nebola publikovaná.⁴¹

³⁹ POLICAJNÝ ZBOR SR. *Správa Policajného zboru o dezinformáciách na Slovensku v rokoch 2021, 2022.*

⁴⁰ POLICAJNÝ ZBOR SR. *Správa Policajného zboru o dezinformáciách na Slovensku v rokoch 2022, 2023.*

⁴¹ KLOBÚČNIKOVÁ, L., 2024. Bývalý admin policajného Facebooku reštartoval projekt Hoaxy a podvody. Nová stránka bude apolitická. In: *T43.*

Okrem činnosti Policajného zboru sa problematike dezinformácií venujú a detailne monitorujú situáciu aj spravodajské služby – Slovenská informačná služba (ďalej len „SIS“) a Vojenské spravodajstvo (ďalej len „VS“).

Ako prvej sa budeme venovať výročnej správe o činnosti SIS za rok 2021. V čase písania tohto článku nebola dostupná aktuálnejšia výročná správa. Je vysoko pravdepodobné, že predmetná správa za rok 2022 nebude publikovaná, nakoľko v minulosti bola publikovaná správa o činnosti za predchádzajúci rok do konca prvého polroka nasledujúceho roka.

SIS podľa zákona plní úlohy vo veciach „ochrany ústavného zriadenia, vnútorného poriadku, bezpečnosti štátu a ochrany zahraničnopolitických a hospodárskych záujmov štátu v rozsahu vymedzenom týmto zákonom. Vo svojej činnosti sa spravuje ústavou, ústavnými zákonmi, zákonmi a ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi“.⁴²

Ako jedna z prvých skutočností v súvislosti s témou dezinformácií sa objavuje v správe o činnosti SIS udalosť vyhostenia troch príslušníkov ruských spravodajských služieb, ktorí pôsobili na našom území pod spravodajským krytím. V súvislosti s touto udalosťou dávame do pozornosti aj udalosť z roku 2022, keď boli medializované informácie a video o stretnutí ruského plukovníka z Hlavnej správy generálneho štábu ruských ozbrojených síl (ďalej len „GU GŠ“) a dopisovateľa denníka Hlavné správy. V rámci tohto videa mala byť odovzdaná hotovosť celkovo 1 000 €, pričom 500 € bolo určených pre samotného verbovaného (takzvaný spravodajský agentúrny kontakt) a ďalších 500 € pre niekoho, od koho táto osoba získa informácie alebo koho získa na spoluprácu. Súvislosť so šírením dezinformácií a ruskej rozviedky vidíme najmä v tom, že portál Hlavné správy bol rozhodnutím NBÚ zablokovaný v súvislosti so zamedzením škodlivého obsahu na internete. Práve spomínaný plukovník GU GŠ do času jeho vyhostenia pôsobil na území SR ako člen diplomatickej misie ruskej ambasády.⁴³

Ďalej boli identifikované aktivity čínskych spravodajských služieb, ktorých záujmom boli propagandistické a vplyvové aktivity vo vzťahu k takzvanej politike jednej Číny. S narastajúcim trendom, podobne ako v ostatných dokumentoch venujúcich sa bezpečnostnej oblasti, aj v správe o činnosti SIS od roku 2016 sa objavuje oblasť hybridných hrozieb a foriem ich pôsobenia. V tejto časti SIS upriamuje pozornosť a popisuje zintenzívnené pôsobenie Ruskej federácie aj na účel prehlbovania spoločenských rozporov a šírenia propagandy. Išlo najmä o podporu šírenia prokremel'ských naratívov, ktoré sa sústreďovali na udržiavanie obrazu dôležitosti Ruska s cieľom zachovať bezpečnosť a mier v Európe a apelovať na historickú, kultúrnu a národnostnú spriaznenosť slovenského a ruského národa.

V neposlednom rade tieto naratívy prechádzali do kritiky postojov a aktivít Európskej únie (ďalej len „EÚ“) a Severoatlantickej aliancie (ďalej len „NATO“). Pri budovaní pozitívneho obrazu pritom Rusko využívalo aj oficiálne informačné kanály. Napríklad prostredníctvom svojho veľvyslanectva informovalo o dodávkach vakcíny Sputnik V na globálne trhy. Okrem pôsobenia Ruskej federácie SIS v oblasti hybridných hrozieb zaznamenala aj aktivity Číny, ktoré sa však oproti roku 2020 znížili. Naďalej však pretrváva riziko prieniku čínskej propagandy do vzdelávacích inštitúcií v SR, nakoľko ťažisko záujmu Číny sa upriamuje na oblasť vedy, technológií a inovácií.

Dezinformačnú scénu hodnotí SIS ako roztrieštenú a neschopnú kreovať nosné témy spoločenského a mediálneho diskurzu. Subjekty totiž údajne skôr reflektujú spoločenské a politické dianie a zosilňujú najkontroverznejšie témy, ktoré majú potenciál prilákať záujem v ich cieľových skupinách. SIS ďalej negatívne hodnotí pomerne rozsiahlu podporu dezinformačných takzvaných alternatívnych mediálnych subjektov. Tieto subjekty realizujú vlastnú politickú alebo ideologickú agendu, existujú však aj také, ktorých primárnym cieľom

⁴² §1 ods. 2 Zákona č. 46/1996 Z. z. o Slovenskej informačnej službe.

⁴³ TREND, 2022. Proruskí špióni v akcii: ako sa verbujú Slováci pre ruskú rozviedku?

je oportunisticky generovať zisk. Tieto médiá môžu byť využívané zo strany vonkajších štátnych aktérov na realizáciu vplyvových kampaní na území SR.

V porovnaní s činnosťou Policajného zboru sa činnosť SIS sústreďuje na monitorovanie situácie, analýzu a vytváranie spravodajských produktov pre zákonných príjemcov. Dôležitým aspektom analýzy správy o činnosti SIS je aj fakt, že ide o neutajovanú verziu prístupnú verejnosti. Rozsah získaných spravodajských informácií a realizovaných opatrení v rámci štátu na základe nich preto ostáva iba v rovine hypotéz. Vyslovujeme však presvedčenie, že aj na základe informácií zverejnených v správe o činnosti SIS sa tejto problematike služba venuje, informačný priestor analyzuje a vytvára podmienky na konanie ďalších štátnych orgánov pri boji s dezinformáciami.⁴⁴

V rámci šírenia dezinformácií sa na monitorovaní a vyhodnocovaní získaných informácií podieľa aj VS. Hlavným poslaním VS je plnenie úloh spravodajského zabezpečenia obrany, obranyschopnosti a bezpečnosti SR v pôsobnosti Ministerstva obrany SR. Podobne ako pri výročnej správe SIS, najaktuálnejšia dostupná výročná správa VS je správa za rok 2021.⁴⁵

Už v úvodnom slove riaditeľa v správe o činnosti VS za rok 2021 sa priamo uvádza, že hlavným poslaním VS je zhromažďovať kľúčové informácie pre obranu, analyzovať ich a vedieť vyhodnotiť úroveň hrozieb pre SR. Ako hrozbu VS zmieňuje momentálny stav zraniteľnosti spoločnosti v čase pretrvávajúcich kríz, ktoré majú za následok ovplyvňovanie verejnej mienky, hybridné pôsobenie, masové šírenie dezinformácií či špionážnu činnosť. Podobne ako SIS aj VS poskytuje kvalifikované informačné výstupy a analýzy potrebné na prijímanie dôležitých vládnych rozhodnutí.

Podobne, ako sa uvádza v správe o činnosti SIS za rok 2021, aj VS situáciu v bezpečnostnom prostredí reflektuje ako situáciu ovplyvnenú pandemiou koronavírusu a najmä sťaženými podmienkami výkonu služby. VS ďalej poukazuje na zvýšenie intenzity vplyvových operácií na účel polarizácie spoločnosti a oslabenia dôveryhodnosti štátnych inštitúcií. V tejto oblasti sa ako nástroj využívala najmä kritika protipandemických opatrení na úrovni štátu jednotlivcami, skupinami a cudzími mocnosťami na prehlbovanie nedôvery v štátne inštitúcie a rozdeľovanie spoločnosti. Za zaujímavé považujeme vyjadrenie VS, že SR bola zo strany cudzích spravodajských služieb využívaná aj ako priestor na realizáciu cezhraničných spravodajských operácií, keď spravodajské služby cudzích mocí realizujú svoje operácie vo viacerých fázach a štátoch. Medzi štáty, ktorých spravodajské aktivity sú dlhodobo na Slovensku identifikované a monitorované, patrí najmä Ruská federácia a Čínska ľudová republika.⁴⁶

V rámci činnosti kontrarozvedky VS dlhodobo zaznamenáva spravodajské aktivity ruskej vojenskej rozviednej spravodajskej služby GU GŠ, ktorá na území SR pôsobí najmä prostredníctvom legalizovaných spravodajských dôstojníkov pod diplomatickým krytím. Podobne ako SIS, aj VS vo svojej správe spomína vyhostenie troch ruských diplomatov v súvislosti s kauzou Vrbětice, kde podľa českých bezpečnostných zložiek boli do výbuchu muničného areálu vo Vrběticiach zapojení agenti ruskej tajnej služby.⁴⁷

V súvislosti s predmetnou správou je dôležitý fakt, že VS dlhodobo zaznamenáva trend nárastu hybridných aktivít Ruska na našom území. Jednou z aktivít je pritom aj strategická propaganda, ktorej cieľom je negatívne ovplyvňovať verejnú mienku, najvyšších štátnych predstaviteľov a štátne inštitúcie SR vrátane rezortu obrany a OS SR. Ruská federácia v rámci svojich hybridných aktivít zneužívala polarizáciu spoločnosti a

---

⁴⁴ SLOVENSKÁ INFORMAČNÁ SLUŽBA. *Správa o činnosti SIS za roky 2021, 2022.*

⁴⁵ § 1 ods. 1 Zákona č. 198/1994 Z. z. o Vojenskom spravodajstve v znení neskorších predpisov.

⁴⁶ VOJENSKÉ SPRAVODAJSTVO. *Správa o činnosti VS za roky 2021, 2022.*

⁴⁷ TVRDOŇ, J. a P. VODRÁŽKA, 2021. Přehledně: O co jde v kauze Vrbětice, co víme o ruských agentech a jak Česko a svět zareagují. In: *DENNÍK N.*

vnútropolitické dianie na propagáciu a šírenie proruských naratívov s cieľom oslabiť dôveru v štát a jeho inštitúcie. V rámci aktivít Čínskej ľudovej republiky nie je sú zmienené aktivity, ktoré by súviseli s hybridným pôsobením alebo šírením dezinformácií.

Ako dôležitý aspekt činnosti VS v súvislosti so šírením dezinformácií hodnotíme činnosť zameranú aj do vnútra rezortu obrany, kde sa VS zameriavalo na šírenie dezinformácií ohľadom ochorenia Covid-19. Keďže OS SR nie sú izolované od celospoločenského diania, prejavy odmietania protipandemických opatrení a antivaxerstva boli prítomné aj v rámci OS SR. Odmietnutie očkovania proti ochoreniu Covid-19 zásadne ovplyvnilo personálne kapacity na plnenie stanovených úloh. Dôvodom bolo to, že do niektorých špecifických úloh mohli byť zaradovaní iba zaočkovaní vojaci, pričom nezaočkovaní boli odbremenení. To malo za následok nespokojnosť a napätie medzi profesionálnymi vojakmi. Zaznamenaný bol aj prípad vojaka, ktorý odmietal nosiť masku a zúčastniť sa na operácii „Spoločná zodpovednosť“. Okrem iného VS získalo aj informácie o príslušníkoch, ktorí majú prepojenie na extrémistickú scénu a sú sympatizantmi antisystémových a antidemokratických ideí. V prípade otvoreného prejavovania sympatie k pravicovému extrémizmu boli informácie postúpené na ďalšie trestné konanie.

Na základe uvedených skutočností o činnosti VS si dovoľujeme vysloviť záver, že charakter spravodajskej činnosti VS je oveľa širší z hľadiska vecnej príslušnosti, ako sa môže na prvý pohľad zdať. I keď účelom VS je najmä získavať, vyhodnocovať a postupovať informácie v súvislosti s obranou a obranyschopnosťou SR, je zrejme že táto oblasť presahuje do ďalších spoločenských oblastí, ktoré boli vyššie opísané. Napriek plneniu svojich primárnych úloh VS monitoruje aj šírenie dezinformácií v slovenskom informačnom prostredí a poskytuje informácie štátnym orgánom, na základe ktorých môžu prijímať ďalšie opatrenia. Dôležitosť VS v oblasti boja proti dezinformáciám však vidíme aj v monitorovaní situácie v rámci Ministerstva obrany SR a OS SR, kde sa rovnako ako v spoločnosti (i keď v menšom množstve) šíria dezinformácie. Ako bolo možné zistiť, šírenie dezinformácií v rámci OS SR môže mať zásadný vplyv na kvalitu aj kapacitu plnenia úloh, a tým aj na bezpečnosť štátu. Práve svojou činnosťou VS pomáha kompetentným orgánom prijímať efektívne opatrenia na zabránenie tomuto nebezpečnému fenoménu, a tým nepriamo aj zvýšenie bezpečnosti Slovenskej republiky.⁴⁸

Okrem VS sa v rámci rezortu obrany problematike dezinformácií venuje aj Analytický útvar Ministerstva obrany (ďalej len „AÚ MO SR“). Analytický útvar plní úlohy v oblasti strategických hodnotení, analýz aktuálnych politík ministerstva a v oblasti analytickej podpory pri tvorbe nových strategických a ďalších zásadných dokumentov v pôsobnosti ministerstva. V rámci svojej publikačnej činnosti sa venuje publikovaniu analýz, komentárov, článkov a grafík. Ďalej vypracováva interné materiály ako neverejné analýzy a koncepcie spracované ako podkladové materiály pre vedenie rezortu obrany a hodnotí investície.⁴⁹

Oblasti, ktorým sa vo svojej publikačnej činnosti AÚ MO SR venuje, sú rôznorodé a súvisia najmä s kompetenciami ministerstva obrany a jeho činnosťou. Ako sme však spomenuli aj pri činnosti VS, oblasť dezinformácií ako súčasť hybridných hrozieb zasahuje vnútornú aj vonkajšiu bezpečnosť štátu. Aj na základe tejto skutočnosti AÚ MO SR vypracoval komentár na tému „*Výnosy z reklám webov s problematickým obsahom*“. V rámci tejto publikácie sa AÚ MO SR venuje webovým stránkam s problematickým obsahom (ďalej len „WSsPO“), ktoré podľa útvaru predstavujú bezpečnostné riziko pre krajinu.

Väčšina z týchto stránok profituje okrem iného aj z reklám, ktoré na nich uverejňujú súkromné spoločnosti. Ako reakcia na tento fenomén v roku 2016 vznikla iniciatíva „*konspiratori.sk*“, ktorá vytvorila zoznam stránok s pochybným obsahom a spoločnosti boli vyzvané, aby nevyužívali tieto stránky na svoje reklamné aktivity. Spoločnosti, ktoré sa

⁴⁸ VOJENSKÉ SPRAVODAJSTVO. *Správa o činnosti VS za roky 2021, 2022.*

⁴⁹ ANALYTICKÝ ÚTVAR MOSR. *Analytický útvar MO SR, 2022.*

rozhodnú svojimi financiami nepodporovať WSsPO, budú mať pridelený kód, ktorý znemožní zobrazenie ich reklám na týchto stránkach. Kvalifikovaným predpokladom bolo zníženie poklesu príjmov z reklám až o 50 %. Samozrejme, ide o neformálnu iniciatívu, ktorá nie je vymožiteľná právom, a teda inzercia na podobných stránkach ďalej pretrváva. Je však možné predpokladať určitý dopad a oslabenie príjmov týchto stránok. Nejde však o jediný zdroj príjmov týchto stránok, pretože ako sme už spomínali v predošlých podkapitolách, tieto stránky profitujú aj zo svojej diváckej základne a väčšinou sú účelovo financované záujmovými skupinami alebo cudzími mocnosťami.

WSsPO môžu ďalej profitovať aj z predaja vlastných produktov prostredníctvom e-shopov. Táto publikácia poskytuje bližší pohľad na podmienky šírenia dezinformácií v prostredí SR. Uvádzajú sa v nej závery, že Slováci sú spomedzi občanov krajín V4 najviac náchylní veriť dezinformáciám. Ako riešenie problematiky šírenia dezinformácií v slovenskom informačnom priestore sa navrhuje obmedzenie finančných zdrojov WSsPO. To je možné aj pomocou spolupráce štátu a súkromných spoločností, ktorá by mohla byť atraktívna z dôvodu zvyšovania dobrého mena a prestíže spoločností, ktoré bojujú proti šíreniu dezinformácií. Dôležitou skutočnosťou, na ktorú publikácia poukazuje je to, že aj v programovom vyhlásení vlády v roku 2020 bola deklarovaná snaha o znižovanie vplyvu dezinformácií. Prijaté opatrenia však AÚ MO SR hodnotí ako minimálne.

V programovom vyhlásení vlády z roku 2023 sa podobne uvádza, že záujmom vlády je chrániť bezpečnosť svojich občanov a zabrániť zasahovaniu cez ekonomické, vojenské diplomatické a informačné nástroje hybridného pôsobenia. Nová vláda sa takisto v tomto dokumente zaväzuje zamerať sa na posilňovanie odolnosti štátu a jeho občanov proti hybridnému pôsobeniu. Na tento účel chce vytvoriť legislatívne a iné opatrenia.⁵⁰

K samotným podmienkam šírenia dezinformácií na území SR AÚ MO SR zo svojej vlastnej spracovanej štatistiky uvádza, že väčšina používateľov sa na WSsPO dostala z Facebooku. Ide pritom o vysoké číslo v rozmedzí od 82,5 % do 97,4 %, podľa konkrétnej stránky. Podľa nášho názoru na tom výrazný podiel majú tri hlavné faktory.⁵¹ Prvým je vysoké množstvo používateľov sociálnej siete Facebook, ktorá je na Slovensku najpopulárnejšou.⁵² Ďalším faktorom je jednoduchosť „prekliknutia“ sa na WSsPO prostredníctvom sociálnej siete Facebook. Táto sociálna sieť totiž využíva odkazy s obrázkami, ktoré používateľa po jednom kliknutí presmeruje na danú webovú stránku. Posledným faktorom je pomerne laxný prístup sociálnej siete Facebook k boju proti dezinformáciám, ktoré okrem AÚ MO SR kritizoval aj PZ SR.

V kontexte uvedeného uvádzame však aj snahu o zlepšenie súčasnej situácie naviazaním spolupráce medzi spoločnosťou Meta (ktorá vlastní Facebook) a projektom „Demagog.sk“ v oblasti overovania faktov.⁵³ WSsPO aj napriek nižšiemu celkovému dosahu (približne 25 % podiel) majú oveľa vyšší počet interakcií (až o 73 % viac). Tento fenomén je spôsobený najmä už spomínanou amplifikáciou a modelovaním falošných správ tak, aby vzbudili silnú emočnú reakciu a potrebu používateľov predmetnú správu zdieľať, komentovať alebo inak na ňu reagovať.

AÚ MO SR vo svojej publikácii ohľadom situácie na Slovensku poukazuje na tieto problémy:

- Značná časť dezinformačného spektra sa profiluje protizápadne, pričom vystupuje a šíri naratívy proti členstvu v NATO a EÚ.

---

⁵⁰ VLÁDA SR, 2023. *Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na roky 2023–2027.*

⁵¹ ŠTEPANOVIČ, D., 2021. Výnosy z reklám webov s problematickým obsahom. In: *Cena za (dez)informácie.*

⁵² SITA, 2022. Intenzita využívania sociálnych sietí medzi Slovákmi rastie, u niektorých ľudí však ich popularita jemne klesá.

⁵³ FRANKOVSKÁ, V., 2024. Meta na Slovensku pridáva Demagog.sk medzi partnerov do svojho programu overovania faktov. In: *Demagog.sk.*

- Dezinformácie majú na Slovensku za následok fragmentáciu spoločenského konsenzu.
- Nedostatočná odolnosť voči dezinformáciám je na Slovensku dlhodobým problémom.

Aj AÚ MO SR (podobne ako PZ, SIS a VS) potvrdzuje skutočnosť, že dezinformácie majú závažný dopad na bezpečnosť SR. Vo svojej publikácii zdôrazňuje aj to, že prostredníctvom ovplyvňovania verejnej mienky sa mení profilácia politických subjektov, ktoré následne aplikujú toto smerovanie do svojej kampane. To vytvára exponenciálne rastúci cyklus naštartovaný zahraničnou mocou alebo inými subjektmi, pričom v konečnom dôsledku tieto myšlienky budú takto presunuté do našej exekutívy, čo môže ohroziť bezpečnosť SR.⁵⁴

Záver

V závere možno konštatovať, že dopady šírenia dezinformácií na spoločnosť sú závažné. Na Slovensku boli v minulosti vnímané najmä z hľadiska pandémie koronavírusu spôsobujúceho ochorenie Covid-19. Aktuálne hlavnú tému dezinformačných kampaní predstavuje stále prebiehajúci konflikt na Ukrajine, pričom existuje predpoklad, že pokiaľ neskončí vojna, neskončí sa ani šírenie dezinformácií týkajúcich sa tejto témy. V prípade, že sa tak stane, dezinformátori sa začnú sústreďovať na iné spoločenské témy, kde identifikujú príležitosť na svoje pôsobenie. Ako sme uviedli, motivácia subjektov šíriacich dezinformácie sa líši. Analýzou bolo zistené, že aj v prostredí SR pôsobia organizované skupiny aj jednotlivci, ktorých motivácia sa líši. Ku každej skupine, resp. jednotlivcom, tak ako boli definovaní, treba pristupovať individuálne.

Možnosti rozpoznania dezinformácií sa v súvislosti s vývojom umelej inteligencie a legislatívnymi zmenami prijímanými na úrovni Európskej únie rozširujú. Táto skutočnosť je pozitívnou správou pre boj s dezinformáciami, netreba však zabúdať, že práve umelá inteligencia do budúcnosti predstavuje úplne nový rozmer potenciálneho šírenia dezinformácií. Napriek relatívne pozitívnym vyhladkam do budúcnosti je dôležité vytvoriť koncepčný rámec detekcie dezinformácií a najmä ich jednotnej definície, aby nemohol boj s dezinformáciami nemohol byť zneužitý na obmedzovanie slobody prejavu názorovým oponentom. Preto je nesmierne dôležité, aby existoval celospoločenský konsenzus v rámci predmetnej problematiky. Iba tak je možné vytvoriť fungujúci systém, ktorý nemôže byť limitovaný iba na hranice štátov.

Problematika dezinformácií je komplexným problémom, na ktorý je potrebné hľadať komplexné riešenia. Veľmi dôležitá je najmä edukácia v rámci práce s informáciami a rozvíjanie kritického myslenia. Okrem vzdelávania občanov je dôležitý aj prístup štátu v rámci strategickej komunikácie ako efektívneho spôsobu reakcie na dezinformácie. V rámci tejto oblasti bol dosiahnutý posun prijatím *Koncepcie strategickej komunikácie SR v roku 2023*. Prínosom je aj možnosť pre zamestnancov verejnej správy absolvovať vzdelávací kurz v oblasti hybridných hrozieb, ktorý poskytuje Centrum boja proti hybridným hrozbám v štruktúre Ministerstva vnútra SR.

Zásadným spúšťačom dezinformačných kampaní na Slovensku bola najmä pandémia koronavírusu, ktorá bezprecedentným spôsobom ovplyvnila informačné prostredie v podmienkach SR. Toto obdobie je ďalej potrebné skúmať, nakoľko ponúka veľa informácií o podmienkach šírenia dezinformácií a ich dopadoch. O to dôležitejšie je, že ide o relatívne uzavretú etapu, ktorú je možné skúmať ako celok s chronologickým vývojom.

Ako vidieť v reálnej praxi, tému pandémie spojenú s ochorením Covid-19 v dezinformačnom prostredí veľmi rýchlo nahradila vojna na Ukrajine a s ňou súvisiace dezinformácie. Okrem týchto dvoch nosných tém budú subjekty šíriace dezinformácie vždy pružne reagovať na celospoločenské dianie a hľadať priestor na svoje ďalšie pôsobenie. Preto

⁵⁴ ŠTEPANOVIČ, D., 2021. Výnosy z reklám webov s problematickým obsahom. In: *Cena za (dez)informácie*.

z hľadiska boja proti dezinformáciám je potrebné ďalej analyzovať konkrétne aspekty dezinformácií, najmä subjekty ktoré ich šíria, ich motiváciu, podmienky šírenia dezinformácií, ich dopady a spôsoby, ako proti nim efektívne bojovať. Na to, aby bol tento negatívny spoločenský jav potlačený, je potrebné najmä koordinované úsilie medzinárodných organizácií, národných štátov, štátnych orgánov, mimovládnych organizácií a technologických spoločností.

Literatúra

- ANALYTICKÝ ÚTVAR MOSR, 2022. *Analytický útvar MO SR*. [online] [cit. 1. marca 2024] Dostupné na internete: <<https://www.mosr.sk/analyticky-utvar-mo-sr/>>.
- BENTZEN, N., 2019. *Ako odhaliť falošnú správu*. [online] . [cit. 27. februára 2024]. Dostupné na internete: <[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2017/599386/EPRS_ATA\(2017\)599386_SK.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2017/599386/EPRS_ATA(2017)599386_SK.pdf)>.
- DANS, E., 2018. *The Misinformation Around Electric Vehicles*. [online] . [cit. 27. februára 2024]. Dostupné na internete: <<https://www.forbes.com/sites/enriquedans/2018/07/03/electric-vehicles-and-disinformation/?sh=5cc9794331e5>>.
- ESET, 2021. *Kto je internetový troll?* [online] . [26. februára 2024]. Dostupné na internete: <<https://bezpecnenanete.eset.com/sk/it-bezpecnost/kto-je-to-internetovy-troll/>>.
- EURÓPSKA ÚNIA, 2020. *Coronavirus: EU Strengthens Action to Tackle Disinformation*. In: *Európska komisia*. [online]. [cit. 29. februára 2024]. Dostupné na internete: <https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_1006>
- EURÓPSKA ÚNIA, 2020. *EEAS Special Report on the Narratives and Disinformation around the COVID-19/Coronavirus Pandemic: questions/answers*. [online]. Brusel: Európsky parlament. [cit. 29. februára 2024]. Dostupné na internete: <https://multimedia.europarl.europa.eu/en/eeas-special-report-on-the-narratives-and-disinformation-around-the-covid-19coronavirus-pandemic_I190129-V_v>
- EUROPEAN COMISSION, 2021. *Conspiracy theories and right-wing extremism – Insights and recommendations for P/CVE* [online]. [cit. 26. februára 2024]. Dostupné na internete: <https://home-affairs.ec.europa.eu/system/files/2021-04/ran_conspiracy_theories_and_right-wing_2021_en.pdf>.
- EUROPEAN COMISSION, 2022. *Identifying conspiracy theories* [online]. [cit. 26. februára 2024]. Dostupné na internete: <https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/fighting-disinformation/identifying-conspiracy-theories_en>.
- EURÓPSKA KOMISIA, 2022. *Ako nepodľahnúť dezinformáciám? Prinášame päť tipov od odborníkov*. [online]. [cit. 28. februára 2024]. Dostupné na internete: <https://slovakia.representation.ec.europa.eu/news/ako-nepodlahnut-dezinformaciam-prinasame-pat-tipov-od-odbornikov-2022-05-06_sk>.
- FRANKOVSKÁ, V., 2024. *Meta na Slovensku pridáva Demagog.sk medzi partnerov do svojho programu overovania faktov* [online]. [cit. 28. februára 2024]. Dostupné na internete: <<https://demagog.sk/meta-na-slovensku-pridava-demagog.sk-medzi-partnerov-do-svojho-programu-overovania-faktov%C2%A0>>.
- HAJDÚKOVÁ, T. – KURILOVSKÁ, L. a S. MARR, 2023. *Riziká komunikácie na sociálnych sieťach*. In: *Zborník z konferencie RELIK 2023: Reprodukcia ľudského kapitálu – vzájomné väzby a súvislosti*. s. 58 – 69. ISBN 978-80-245-2499-3.

- HAJDÚKOVÁ, T. a S. ŠIŠULÁK, 2022. Abuse of modern means of communication to manipulate public opinion. In: *INTED 2022 – Proceedings from 16th International Technology, Education and Development Conference*. IATED Spain. s. 1992 – 2000. ISBN 978-84-09-37758-9.
- IVANČÍK, R. a J. MÜLLEROVÁ, 2022. Dezinformácie ako hybridná hrozba šírená prostredníctvom sociálnych sietí. In: *Policajná teória a prax*, roč. 30, č. 3, s. 22 – 42. ISSN 1335-1370.
- IVANČÍK, R. a P. NEČAS, 2024. *Konšpiračné teórie. Teoreticko-metodologické východiská ich skúmania*. Plzeň: Vydavateľstvá a nakladateľstvá Aleš Čeněk. 169 s. ISBN 978-80-7380-936-2.
- IVANČÍK, R., 2022. Kybernetická (ne)bezpečnosť a sociálne siete. In: *Aktuálne výzvy kybernetickej bezpečnosti: zborník príspevkov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru. s. 35 – 46. ISBN 978-80-8054-998-5.
- IVANČÍK, R., 2023. On Disinformation and Propaganda in the Context of the Spread of Hybrid Threats. In: *Vojenské reflexie*, roč. 18, č. 3, s. 38 – 58. ISSN 1336-9202.
- KLOBÚČNIKOVÁ, L., 2024. *Bývalý admin policajného Facebooku reštartoval projekt Hoaxy a podvody. Nová stránka bude apolitická*. [online]. [cit. 28. februára 2024]. Dostupné na internete: <<https://www.ta3.com/clanok/921165/byvaly-admin-policajneho-facebooku-restartoval-projekt-hoaxy-a-podvody-nova-stranka-ma-byt-apoliticka>>.
- KORAUŠ, A. – BACKA, S. a M. BÁRTA, 2019. Podvod – jedno z najväčších bezpečnostných rizík. In: *Aktuálne výzvy kybernetickej bezpečnosti: zborník príspevkov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru, 2019. s. 48 – 53. ISBN 978-80-8040-819-3.
- KORONA.GOV.SK, 2024. *Koronavírus a Slovensko*. [online]. [cit. 28. februára 2024]. Dostupné na internete: <<https://korona.gov.sk/>>.
- KRAUSZOVÁ, T., 2021. *Slováci rozširujú hoax. V Austrálii neprotestuje milión ľudí proti lockdownu a na fotke je brazílska pláž, upozorňuje polícia*. [online]. In: *REFRESHER*. [cit. 27. februára 2024] Dostupné na internete: <<https://refresher.sk/102372-Slovaci-rozsiruju-hoax-V-Australii-neprotestuje-milion-ludi-proti-lockdownu-a-na-fotke-je-brazilska-plaz-upozornuje-policia>>.
- KRUPOVÁ, I., 2021. *Vláda zmenila legislatívu aby ochránila zdravotníkov: Sú čoraz častejšie vystavení agresivite zo strany ľudí*. [online]. [cit. 27. februára 2024]. Dostupné na internete: <<https://www.noviny.sk/koronavirus/644176-vlada-zmenila-legislativu-aby-ochranila-zdravotnikov-su-coraz-castejsie-vystaveni-agresivite-zo-strany-ludi>>.
- KUCHTOVÁ, J., 2018. Aktuálne trendy súvisiace s využívaním moderných technológií. In: *Aktuálne výzvy kybernetickej bezpečnosti – zborník príspevkov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave. s. 90 – 98. ISBN 978-80-8054-773-8.
- LEWANDOWSKY, S., 2021. *The Impact of COVID-19 In SPOTLIGHT*. [online]. [cit. 28. februára 2024]. Dostupné na internete: <https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/radicalisation-awareness-network-ran/ran-media/ran-spotlight/spotlight-conspiracy-narratives_en>.
- LEWANDOWSKY, S. a J. COOK, 2020. *The Conspiracy Theory Handbook*. [online]. [cit. 27. februára 2024]. Dostupné na internete: <<https://skepticalscience.com/docs/ConspiracyTheoryHandbook.pdf>>.
- MARWICK, A. a R. LEWIS, 2017. *Media Manipulation and Disinformation Online*. [online]. [cit. 26. februára 2024]. Dostupné na internete:

- <[https://datasociety.net/pubs/oh/DataAndSociety_Media ManipulationAndDisinformationOnline.pdf](https://datasociety.net/pubs/oh/DataAndSociety_Media_ManipulationAndDisinformationOnline.pdf)>.
- MINISTERSTVO KULTÚRY SR, 2022. *Médiá Putinovej propagandy nesmú vysielat'*. [online]. [cit. 27. februára 2024]. Dostupné na internete: <<https://www.culture.gov.sk/ministerstvo/medialny-servis/aktuality-ministerstva-kultury/media-putinovej-propagandy-nesmu-vysielat/>>.
- OBČIANSKY TRIBUNÁL, 2022. *Tribunál opät' šaškoval u prezidentky v PK*. [online]. [cit. 27. februára 2024] Dostupné na internete: <https://www.youtube.com/watch?v=fWpyEQjLuIU&ab_channel=Ov%C4%8DianskyTribun%C3%A1l>.
- PLIEŠOVSKÝ, R., 2021. Videli ste už schému nanočipu z vakcíny Pfizer? In: *Techbox*. [online]. [cit. 29. februára 2024]. Dostupné na internete: <<https://techbox.dennikn.sk/temy/videli-ste-schemu-nanocipu-z-vakciny-pfizer/>>
- POLICAJNÝ ZBOR SR, 2022. *Správa Policajného zboru o dezinformáciách na Slovensku v roku 2021*. [online]. [cit. 28. februára 2024]. Dostupné na internete: <<https://www.minv.sk/?tlacove-spravy-2&sprava=policia-spristupnila-suhrnnu-spravu-o-dezinformaciach-na-slovensku-v-roku-2021>>.
- POLICAJNÝ ZBOR SR, 2023. *Správa Policajného zboru o dezinformáciách na Slovensku v roku 2022*. [online]. [cit. 28. februára 2024]. Dostupné na internete: <https://www.minv.sk/swift_data/source/images/sprava-o-dezinformaciach-sr-2022.pdf>.
- PRAVDA, 2013. *Existuje na Slovensku tretia tajná služba?* [online]. [cit. 29. februára 2024]. Dostupné na internete: <<https://spravy.pravda.sk/domace/clanok/298283-existuje-na-slovensku-tretia-tajna-sluzba/?fbclid=IwAR3MiZ4deC58ZPxtcgj-FcTysYiGKmcSHGgdohWFKPttwLj7W7Mm47-DKic>>.
- REITER, M., 2021. Chcú nás začipovať? A môže za to Pfizer a 5G? In: *TouchIT*. [online]. [cit. 21. novembra 2021]. Dostupné na internete: <<https://touchit.sk/chcu-nas-zacipovat-a-moze-za-to-pfizer-a-5g-tu-su-nase-odpovede/357432>>
- SATARIANO, A.a D. ALBA, 2020. *Burning cell towers, out of baseless fear they spread the virus*. [online]. [cit. 28. februára 2024]. Dostupné na internete: <<https://www.nytimes.com/2020/04/10/technology/coronavirus-5g-uk.html>>.
- ŠIŠULÁK, S. a M. CÍCHOVÁ, 2019. Fake news a propaganda v kybernetickom priestore In: *Aktuálne výzvy kybernetickej bezpečnosti v podmienkach bezpečnostných zložiek – zborník príspevkov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru, s. 156 – 167. ISBN 978-80-8040-819-3.
- SITA, 2022. *Intenzita využívania sociálnych sietí medzi Slovákmi rastie, u niektorých ľudí však ich popularita jemne klesá*. [online]. [cit. 1. marca 2024]. Dostupné na internete: <<https://sita.sk/vtechnologiach/intenzita-vyuzivania-socialnych-sieti-medzi-slovakmi-rastie-u-niektorych-ludi-vsak-ich-popularita-jemne-klesa/>>.
- SLOVENSKÁ INFORMAČNÁ SLUŽBA, 2022. *Správa o činnosti SIS za rok 2021*. [online]. [cit. 29. februára 2024]. Dostupné na internete: <<https://www.sis.gov.sk/pre-vas/sprava-o-cinnosti.html#uvod>>.
- ŠTEPANOVÍČ, D., 2021 Výnosy z reklám webov s problematickým obsahom. In: *Cena za (dez)informácie*. [online]. [cit. 1. marca 2024]. Dostupné na internete: <https://www.mosr.sk/data/files/4364_2021-k-01-cena-za-dezinformacie-recenzovane.pdf>.

- TAGLIABUE, F. et al., 2020. *The „Pandemic“ of Disinformation in COVID-19*. [online]. [cit. 28. februára 2024]. Dostupné na internete: <<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7395797/>>.
- TREND, 2022. *Proruskí špióni v akcii: ako sa verbujú Slováci pre ruskú rozvedku?* [online]. [cit. 29. februára 2024]. Dostupné na internete: <<https://www.trend.sk/spravy/proruskii-spioni-akcii-ako-naverbovat-vplyvnych-ludi>>.
- TRUCKER, J. et al., 2018. *Social media, Political Polarization, and Political Disinformation: A review of the Scientific Literature*. [online]. [cit. 26. februára 2024]. Dostupné na internete: <<https://www.hewlett.org/wp-content/uploads/2018/03/Social-Media-Political-Polarization-and-Political-Disinformation-Literature-Review.pdf>>.
- TVRDOŇ, J. a P. VODRÁŽKA, 2021. *Přehledně: O co jde v kauze Vrbetice, co víme o ruských agentech a jak Česko a svět zareagují*. [online]. [cit. 29. februára 2024]. Dostupné na internete: <<https://denikn.cz/606516/prehledne-o-co-jde-v-kauze-v-vrbetice-a-co-se-ted-bude-dit/>>.
- VLÁDA SR, 2023. *Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na roky 2023 –2027*. [online]. [cit. 28. februára 2024]. Dostupné na internete: <<https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=535376>>.
- VOJENSKÉ SPRAVODAJSTVO, 2022. *Správa o činnosti VS za rok 2021*. [online]. [cit. 29. februára 2024]. Dostupné na internete: <https://vs.mosr.sk/sprava_o_cinnosti_vs_2021_svk.pdf>.
- VRLÁK, M., 2022. 168 hodín: *Dezinformátorům chodí na účty i stovky tisíc korun měsíčně. Přístup bank je různý*. [online]. [cit. 26. februára 2024] Dostupné na internete: <<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3495828-168-hodin-dezinformatorum-chodi-od-lidi-na-ucty-i-stovky-tisic-korun-mesicne-pristup>>.
- ZACHAR KUČTOVÁ, J., 2022. Bezpečnosť na sociálnych sieťach. In: *Bezpečnosť elektronickej komunikácie: zborník príspevkov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru s. 237 – 247. ISBN 978-80-8054-968-8.
- ZACHAR, Š., 2022. Úvod do anonymných sietí – história ich vzniku a základné prvky. In: *Aktuálne výzvy kybernetickej bezpečnosti: zborník príspevkov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru. s. 73 – 83. ISBN 978-80-8054-998-5.
- Zákon č. 198/1994 Z. z. o Vojenskom spravodajstve v znení neskorších predpisov.*
- Zákon č. 46/1996 Z. z. o Slovenskej informačnej službe v znení neskorších predpisov.*
- ŽELINSKÝ, D., 2024. *Pomer priaznivcov a odporcov konšpirácií v slovenskej spoločnosti*. [online]. [cit. 28. februára 2024]. Dostupné na internete: <https://www.sav.sk/?lang=sk&doc=services-news&source_no=20&news_no=11725&fbclid=IwAR0hsGyiIPzD37pMbIFXPJFJLDjARbJxb0dJbdrgmCnZ8JDHTMIbqLxxv7M>

Keywords: security, hybrid threats, disinformation, society

Summary

Spreading of disinformation within the Slovak Republic represents a serious challenge to the integrity of public discourse, democratic institutions, and societal cohesion. The impact

of disinformation on the Slovak Republic is profound and far-reaching. Beyond its immediate effects, disinformation poses significant threats to democratic governance, national security, and economic stability. Therefore, the author in this scientific study, using relevant methods of qualitative theoretical scientific research, deals with the issue of analysing the subjects that spread disinformation, options how to distinguish disinformation content and its impact in the Slovak Republic. Moving forward, it is imperative that the authorities of the Slovak Republic prioritise the development and implementation of comprehensive strategies to counter disinformation. This includes enhancing media literacy education, promoting transparency and accountability in online platforms, and fostering international cooperation to combat cross-border disinformation campaigns. As such, addressing this issue requires a coordinated effort from international organisations, government institutions, civil society organisations, and technology companies.

JUDr. Branislav Belica
Ministerstvo obrany SR
Kutuzovova 8
832 47 Bratislava
e-mail: belica1996@gmail.com

Recenzenti: kpt. JUDr. Jana Zachar Kuchtová,
doc. Ing. Radoslav Ivančík, PhD. et PhD., MBA, MSc.